

MODELAREA SARCINII DIDACTICE ÎN CREDITE

VALERIU CABAC, dr. conf., prim prorector
Universitatea de Stat „A. Russo” din Bălți

Una din activitățile prioritare în realizarea prevederilor procesului de la Bologna îl constituie implementarea sistemului de credite transferabile. Se recomandă a implementa în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova sistemul european de credite (ECTS). Introducerea creditului ca unitate de măsură al muncii studentului impune introducerea unei unități asemănătoare de măsură a muncii cadrelor didactice universitare [1]. În articol este propus un model de măsurare a sarcinii didactice în credite.

În linii mari, activitatea cadrelor universitare, constă în producerea și difuzarea cunoștințelor prin intermediul cercetărilor științifice, predării, conferințelor publice, comunicărilor prezentate la manifestări științifice, elaborării resurselor documentare plasate în biblioteci sau în rețelele digitale, creației artistice și altor activități analogice. Afară de aceste activități intelectuale, norma didactică a cadrelor didactice universitare va conține activități în serviciul comunității universitare. La repartitia sarcinii didactice se va asigura un echilibru între activitățile planificate și cele neplanificate pentru a permite fiecărui cadru didactic de a avansa în cariera profesională.

Practica educațională demonstrează că există diferențe importante între sarcinile didactice asociate diferitor discipline:

- tipul activităților didactice (prelegere, lucrări practice sau de laborator, stagii practice etc.);
- numărul de studenți cărora le este destinată disciplina;
- nivelul disciplinei (de bază, intermediar, avansat, de specialitate; anul I, anul II, anul III).

Se impune standardizarea și ponderarea sarcinii didactice, adică luarea în considerare a dimensiunilor diferite ale ei, pentru a obține un rezultat unic, interpretat univoc.

Definiții și interpretări

1. În mod obișnuit, unitatea de măsură a sarcinii didactice este ora.
2. Conform art. 299, al. (1a) al Codului Muncii al Republicii Moldova, cadrele didactice ale instituțiilor de învățământ beneficiază anual de un concediu plătit cu durata de 62 zile calendaristice. Prin urmare, numărul de zile lucrătoare pentru un cadru didactic este de $365-62=303$ sau $303:7=43,3$ săptămâni. Conform art. 298, al. (1) pentru cadrele didactice ale instituțiilor de învățământ se stabilește o durată redusă a timpului de

de învățământ se stabilește o durată redusă a timpului de muncă, care nu va depăși 35 de ore pe săptămână. În consecință, numărul anual de ore lucrătoare a cadrului didactic este de $43,3 \times 35 \approx 1515$. Acest număr de 1515 ore reprezintă un *parametru de bază* al activității cadrului didactic.

3. Timpul de muncă al cadrelor didactice se divizează în:

- activități de predare;
- activități de planificare și pregătire;
- activități de consultare și de evaluare;
- activități de îndrumare a studenților;
- activități de cercetare-dezvoltare, de transfer tehnologic și prestări de servicii, inclusiv activități de cercetare și de experimentare în domeniul artistic;
- misiuni particulare;
- activități de perfecționare profesională sau artistică individuală.

Activitățile de predare includ promovarea prelegerilor, a lucrărilor practice și de laborator incluse în planurile de învățământ și în orarul facultății. Pentru profesorii și conferențiarii universitari activitățile de predare includ coordonarea didactică și pedagogică și organizarea activității curente a asistenților universitari.

Activitățile de planificare și pregătire înglobează elaborarea și actualizarea anuală a curriculumurilor disciplinare, elaborarea suporturilor de curs, elaborarea și validarea instrumentelor de evaluare și de control.

Activitățile de evaluare includ evaluările realizate la începutul, pe parcursul și la finele secvențelor de instruire (teme, module, semestre/discipline). Acest compartiment include participarea la sesiunile de admitere în instituția de învățământ superior.

Activitățile de îndrumare a studenților includ dirijarea lucrului de sine stătător al studenților, coordonarea tezelor anuale, a lucrărilor de licență, a disertațiilor de master, conducerea stagiilor practice.

Activitățile de cercetare-dezvoltare includ gestiunea proiectelor de cercetare-dezvoltare, gestiunea laboratoarelor, inclusiv a resurselor umane și materiale, stabilirea contactelor necesare cu întreprinderile, instituțiile, colectivitățile publice și asociațiile profesionale, culturale sau științifice, stabilirea contactelor necesare cu diferiți parteneri în vederea executării lucrărilor, lucrul cu documentele (bibliotecă, rețea), efectuarea cercetărilor propriu-zise, inclusiv realizarea experimentelor, efectuarea transferului de tehnologii, elaborarea publicațiilor și difuzarea lor, prestări de servicii.

Misiunile particulare pot prevedea elaborarea cursurilor noi sau adaptarea importantă a planului de învățământ, formarea și încadrarea

cadrelor didactice tinere, activitatea în calitate de reprezentanți aleși sau numiți în structuri naționale sau instituționale, gestiunea pedagogică, administrativă și financiară a subdiviziunilor instituției de învățământ superior.

Activitățile de perfecționare profesională sau artistică individuală includ formarea didactică de bază, formarea complementară, formarea continuă.

4. Pentru ca activitatea cadrelor didactice să fie eficientă, ea ar trebui să înceapă anual la 25 august și să se termine la 22 iunie. Activitatea curentă a cadrelor didactice trebuie să se desfășoare pe parcursul a 30 săptămâni de studii la care se adaugă sesiunile de examinare și procedurile de admitere în instituția de învățământ superior.

5. Activitatea anuală a membrilor corpului didactic se descrie prin intermediul unei *foi de sarcini*.

6. O unitate de cadru didactic (titular, angajat pe o normă) corespunde unei sarcini globale anuale de 1515 ore. Munca suplimentară, care depășește sarcina globală anuală, în principiu, nu este admisă.

7. Bugetul de timp al studentului

Zilnic: Studii - 8 ore; Masa - 2 ore; Transport- 2 ore; Timp liber - 4 ore; Somn - 8 ore. Total - **24 ore**.

Săptămânal: Șase zile lucrătoare a câte 8 ore zilnic: $6 \times 8 = 48$ ore și o zi de odihnă.

Anual: 38 săptămâni (30 săptămâni – curs + 8 săptămâni – sesiuni de examinare) a câte 48 ore săptămânal: $38 \times 48 = 1824$ ore.

Balanța: 52 săptămâni (anul întreg) = 38 săptămâni de studii + 8 săptămâni vacanța de vară

8. Încărcătura studentului

Conform recomandărilor europene, încărcătura anuală a studentului (ore contact, evaluare, lucru de sine stătător) este de 1800 ore, ceea ce corespunde la 60 credite. Prin urmare, valoarea în ore a unui credit este de $1800:60=30$.

Notă: Încărcătura anuală a studentului se înscrie în bugetul de timp al studentului (1824 ore).

9. Din considerente practice, vom folosi în calitate de etalon al timpului de lucru al cadrului didactic, dar și al încărcăturii studentului, **creditul**, valoarea căruia este de 30 ore. Pentru a distinge creditele, vom folosi notațiile **cr.pr.** (credit al profesorului/credit profesoral) și **cr.st.** (credit al studentului/credit studentesc).

10. **Ora-contact** corespunde întâlnirii formale a studentului cu profesorul și constituie partea „vizibilă” a sarcinii didactice.

11. Sarcină didactică asociată unei discipline de învățământ comportă, în general, trei componente:

- pregătirea cursului;
- prestarea (ore-contact);
- evaluarea și îndrumarea studenților.

12. **Volumul de predare** reprezintă numărul total de discipline distincte dintr-un ciclu de învățământ pentru un an universitar dat, măsurat în cr.st. în corespundere cu *pachetul informațional* al instituției de învățământ superior.

13. **Numărul de credite-studenți** este egal cu suma produselor numărului de cr.st. asociate unei discipline din volumul de predare cu numărul de studenți înscriși la această disciplină.

14. **Volumul activității de formare a catedrei** este egal cu numărul de credite-studenți.

15. Atribuirea cr.pr. în funcție de formele organizării procesului de învățământ la ciclul I:

Prelegeri

1 cr.pr.=30 ore

Aceste ore se repartizează în felul următor:

10 ore – pregătire; 10 ore – contact direct colectiv (prestare); 10 ore – consultare și evaluare a studenților (contact direct individual).

Prin urmare, în cazul prelegerilor, încărcătura studentului egală cu un credit (30 ore) se va constitui din 10 ore contact direct ($1/3$) și 20 ore – lucru de sine stătător și pregătire pentru examene ($2/3$), care, parțial, va fi condus de profesor (consultații, evaluare curentă).

Grupa standardă pentru prelegeri este de 30 studenți.

Un curs teoretic predat la o grupă de 30 studenți va fi evaluat în felul următor

Cursul creditat cu 2 cr.st. (60 ore): $2/3$ din ore, adică 20 ore contact direct colectiv; 20 ore pregătire și 20 ore consultare și evaluare a studenților (contact direct individual), total 60 ore, adică 2 cr.pr. Acest număr poate fi privit ca $2/3+2/3+2/3$ (pregătire+prestare+evaluare).

Activitatea de evaluare este direct proporțională cu numărul de studenți care audiază cursul, coeficientul de proporționalitate fiind egal cu $1/30$.

Formula de calcul a creditelor profesionale în cazul prelegerilor (teorie) la ciclul I (nr.cr.pr.1T) este următoarea:

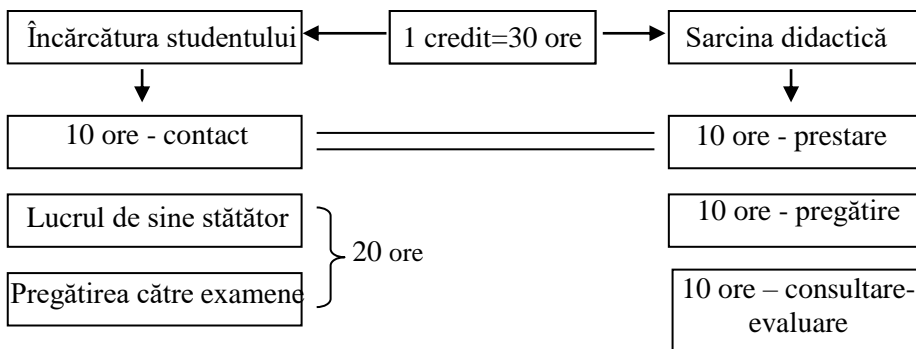
$$\text{Nr.cr.pr.1T} = \frac{2}{3} \text{cr.st.} + \frac{\text{nr.st.} \times \text{Xcr.st.}}{90}, \text{ unde nr.st. este num\u0103rul}$$

de studen\u021bi care audiaz\u0103 cursul (produsul nr.st.Xcr.st. este, conform defini\u021biei, num\u0103rul de credite-studen\u021bi)

De exemplu, un curs teoretic de 6 cr.st., predat unei serii (torent) de 90 studen\u021bi va fi creditat cu

$$\frac{2}{3} \times 6 + \frac{90 \times 6}{90} = 4 + 6 = 10 \text{ cr.pr.}$$

\u00c0n figura de mai jos este ar\u0103tat\u0103 structura creditului pentru *prelegeri*:

Lec\u021bii practice

1 cr.pr=30 ore

Aceste ore se repartizeaz\u0103 dup\u0103 cum urmeaz\u0103:

10 ore – preg\u0103tire; 20 ore – organizarea \u021i reglarea activit\u0103\u021bii practice a studentului (prestare).

Prin urmare, \u00een cazul lec\u021biilor practice, \u00e2nc\u0103rc\u0103tura studentului va constitui 20 ore contact direct \u021i 10 ore – lucru de sine st\u0103t\u0103tor.

Grupa standard\u0103 pentru lec\u021biile practice este de 30 studen\u021bi.

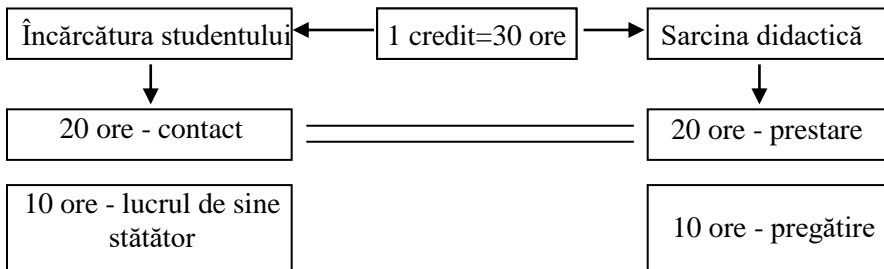
\u00c0n cazul lec\u021biilor practice volumul de lucru al cadrului didactice cre\u021ete dac\u0103 num\u0103rul de studen\u021bi este mai mare. Din aceste considerente, calculul num\u0103rului de credite profesionale pentru lec\u021biile practice la ciclul I (Nr.cr.pr.P1), trebuie s\u0103 depind\u0103 de num\u0103rul de studen\u021bi (nr.st.). \u00c0n acest scop se introduce un coeficient de propor\u021bionalitate, egal cu 1/30. Formula de calcul este urm\u0103toarea:

$$\text{Nr.cr.pr.P1} = \frac{\text{nr.st.} \times \text{Xcr.st.}}{30}.$$

De exemplu, un curs practic (rezolvare de probleme) de 2 cr.st promovat cu o grup\u0103 de 30 studen\u021bi va fi creditat cu 2 cr.pr. Dac\u0103 grupa

numără numai 20 studenți, atunci numărul de credite profesionale este de $(20 \times 2) / 30 = 4 / 3 = 1 \frac{1}{3}$ credite.

În figura de mai jos este arătată structura creditului pentru *lecții practice*:

Lecții de laborator

1 cr.pr.=30 ore

Orele din credit se repartizează ca și în cazul lecțiilor practice.

Grupa standardă pentru lecțiile de laborator este de 15 studenți.

Numărul mic de studenți în grupă este justificat, dintr-o parte, de natura și obiectivele acestei forme de organizare a procesului de formare și, din altă parte, de constrângerile de echipament și localuri specializate. Prin urmare, se promovează sub formă de lucrări de laborator orele de învățare practică a limbii străine (având obiective specifice) și orele care necesită echipamente și localuri specializate - laboratoare (ore de desen liniar, ore de realizare a experiențelor – fizică, chimie, biologie, informatică, tehnologii). Volumul de lucru al cadrului didactic la lecțiile de laborator crește, dacă numărul de studenți este mai mare. Pentru ponderarea volumului de lucru (numărului de credite profesionale) se introduce un coeficient de proporționalitate egal cu 1/15. Formula de calcul al numărului de credite profesionale pentru lecțiile de laborator la ciclul I (Nr.cr.pr.L1) este:

$$\text{Nr.cr.pr.L1} = \frac{\text{nr.st.} \times \text{Xcr.st}}{15}$$

De exemplu, conducerea unui ciclu de lucrări de laborator, creditat cu 3 cr.st., într-o grupă de 10

studenți va aduce cadrului didactic (10X3):15=2 cr.pr. ***Stagii de practică***

1 cr.pr.=30 ore

În cazul stagiilor de practică toate orele din credit sunt ore de contact.

Grupa standardă pentru stagiile de practică este de 15 studenți.

Coordonarea lucrărilor de licență

1 cr.pr.=coordonarea a două lucrări de licență (o lucrare – 15 ore)

În cazul coordonării lucrărilor de licență toate orele din credit sunt ore de contact

Considerăm că modelul propus poate servi ca bază pentru elaborarea unui nou Regulament de calcul a sarcinii didactice în universități.

Bibliografie

1. Проблемы введения системы зачетных единиц в высшем профессиональном образовании.: Материалы к Всероссийскому совещанию 23 апреля 2003 г. / Под ред. В. Н. Чистохвалова. – Москва: Изд-во РУДН, 2003.